

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2020/059 van:

de heer XXXX, geboren XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, de afdeling Volte 1A, onderdeel van GGzE

tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 30 december 2020 een klaagschrift, gedateerd 29 december 2020, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

Klager heeft zich bij het formuleren van zijn klaagschrift en bij de mondelinge behandeling van de klacht laten bijstaan door mevrouw XXXX, Patiëntenvertrouwenspersoon.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen mevrouw XXXX, psycholoog, en de heer XXXX, GZ-psycholoog en zorgverantwoordelijke. XXXX is verhinderd voor de behandeling van de klacht en XXXX, verpleegkundig specialist i.o. heeft gezamenlijk met mevrouw XXXXX verweer gevoerd.

De klachtencommissie ontving op 7 januari 2021 een verweerschrift, gedateerd op 6 januari 2021.

Verweerders hebben zich bij het formuleren van het verweerschrift laten bijstaan door mevrouw XXXX. Mevrouw XXXX heeft mevrouw XXXX en de heer XXXX bijgestaan bij de mondelinge behandeling van de klacht.

De klachtencommissie was door de veiligheidsmaatregelen die moesten worden getroffen om de verspreiding van het Coronavirus tegen te gaan niet in de gelegenheid om klachten in fysieke aanwezigheid van klager en verweester te behandelen. De klachtencommissie heeft de klacht daarom via een beeldverbinding behandeld. Klager en verweerders, de personen die hen bijstonden, alsmede de leden van de klachtencommissie en de secretaris van de klachtencommissie hebben deelgenomen aan de behandeling van de klacht via de beeldverbinding. De mondelinge behandeling van de klacht was eerst gepland op 14 januari 2020, maar is toen aangehouden omdat er aanvullende informatie nodig was. Uiteindelijk vond behandeling plaats op 4 februari 2021. Met instemming van klager is eveneens mevrouw XXXX, beleidsadviseur aangesloten bij de behandeling van de klacht.

Klager is er blijkens het klaagschrift mee akkoord dat de commissieleden, indien nodig, het dossier inzien voor de periode vanaf 1 december 2020 tot en met heden, eventueel door middel van fotokopieën.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op de beslissingen vanaf 4 december 2020 om klager in zijn recht op bewegingsvrijheid te beperken door hem diverse high care, separeer- of kamerprogramma's op te leggen.

3. Standpunt van de klager

Door mevrouw XXXX, patiëntvertrouwenspersoon is schriftelijk toegelicht dat cliënt een crisismaatregel heeft gekregen op 4 december 2020, welke is voortgezet voor de periode van 9 december tot en met 30 december 2020. Op 22 december 2020 is een zorgmachtiging aangevraagd. Op cliënt is insluiten als vorm van verplichte zorg op grond van de Wvggz toegepast van 4 december 2020 tot en met 14 december 2020 en van 27 december tot en met 29 december 2020. Daarnaast is op grond

van artikel 9:9 lid 2 Wvvggz tot tweemaal toe de bewegingsvrijheid beperkt op 14 december 2020 en op 29 december 2020. Wat cliënt betreft is niet aan de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid voldaan. De ingezette highcare plaatsing is veel te ingrijpend voor hetgeen dat er is gebeurd, namelijk niets. Volgens cliënt was er wel een alternatief: op de afdeling blijven en verder gaan met de behandeling. Gezien het vorenstaand kan geconcludeerd worden dat de beperking in de bewegingsvrijheid onrechtmatig is opgelegd en onnodig lang heeft geduurd.

Klager licht toe dat hij niet degene is geweest die de kamer kapot heeft gemaakt. Dit was al zo voordat klager op de kamer kwam. Klager geeft aan dat hij geen bedoeling heeft gehad om zichzelf te bewapenen. Als hij dit had gewild, had hij dit ook op een andere manier kunnen doen. Klager geeft toe wel boos te zijn geweest. Dit kwam omdat ze hem niet wilden helpen. Klager wilde niets liever dan gewoon weer naar de afdeling en de behandeling oppakken. Dit had volgens hem al die tijd al wel gekund.

Tevens wordt verzocht om een schadevergoeding, waarbij verzocht wordt om deze na de behandeling van de klacht verder te mogen toelichten.

4. Standpunt van de verweerders

De klacht betreft kennelijk de beslissing van 4 december 2020 om klager te beperken in zijn bewegingsvrijheid door middel van een kamerprogramma ex artikel 9:9 lid 2 Wvvggz en het plaatsen van klager in de highcare-ruimte.

Klager geeft in zijn klacht aan dat hij vanaf 4 december afwisselend in de high-care ruimte en eigen kamer heeft verbleven. Dit was volgens klager niet nodig. Hij heeft zich naar zijn zeggen niet bewapend en de muur van de kamer was al kapot toen klager in de kamer kwam. Klager geeft tevens aan dat hij niet gevaarlijk is maar dat hij wel boos is geworden. Dit kwam omdat hij niet werd geholpen. Voorts wenst klager een schadevergoeding.

Verweerders zijn van mening dat de klacht ongegrond dient te worden verklaard.

Voorafgaand aan de betreffende beslissing tot het opleggen van een rustprogramma heeft klager in zijn kamer het stucwerk van de muur gehaald en daarbij geprobeerd het ijzeren hoekprofiel te verwijderen. Doordat de kamer niet meer veilig was en hij de dagen daarvoor een psychotische indruk maakte, is klager in de highcare-ruimte geplaatst. Hij is toen gezien door een onafhankelijke psychiater die beoordeelde dat hij vermoedelijk psychotisch was. Zie hiervoor de gemotiveerde beslissing tot het beperken van klager en de medische verklaring behorende bij de aanvraag crisismachtiging. Voor de veiligheid van een ieder en om ernstig nadeel te voorkomen is een crisismaatregel aangevraagd en bekrachtigd door de burgemeester op 4 december 2020. Ook is een afschrift van 8:9 Wvvggz uitgereikt.

De volgende ochtend heeft de psychiater klager bezocht waarbij klager duidelijk in gedrag laat zien dat hij spanning ervaart, psychotisch gedrag vertoont en een onrustige indruk maakt (lachen in zichzelf, trillen met zijn handen etc). Daarnaast kijkt klager steeds meer scannend rond en komt argwanend en angstig over. De conclusie van de psychiater was dat klager nog snel overprikkeld raakt en dat het verblijf in de high-care rust geeft.

De dagen erna blijft klager wisselend in contact waarbij hij bij tijd en wijle psychotische trekken vertoont, waarbij vooral het in zichzelf lachen, argwanend rondkijken en constant trillen opvalt. Er wordt met klager wel gesproken over de motivatie waarom hij in beperking zit en wat van klager wordt verwacht zodat hij weer naar zijn kamer kan.

Op 11 december 2020 vindt de zorgplanbespreking van klager plaats. Klager is hier zelf bij aanwezig. Met klager wordt gesproken over de behandeling en wat er van hem wordt verwacht. Ook wordt de beperking van klager besproken, waarbij klager aangeeft te begrijpen waarom hij in de high-care zit. Klager geeft aan dat hij het prettig vindt in de high-care omdat hij hier minder prikkels ervaart.

Op 14 december 2020 is de kamer van klager weer gebruiksklaar en kan hij terug. Klager heeft nog wel een kamerprogramma ex. 9:9 Wvvggz maar geeft aan hiermee akkoord te zijn. De periode hierna

verloopt wisselend waarbij klager af en toe dwingend/dreigend is en argwanend overkomt waarbij hij de omgeving steeds 'scant'. Daarnaast wordt er bij het stucwerk in zijn kamer poeder op de grond gevonden. Klager geeft aan dat dit niet door zijn toedoen is gebeurd. Op 18 december 2020 wordt zijn beperkte kamerprogramma weer uitgebreid aangezien de psychische conditie van klager lijkt te verbeteren.

Op 22 december 2020 wordt aan klager verteld dat er een aanvraag is gedaan voor een zorgmachtiging voor de duur van 6 maanden. De motivatie hiervoor is dat er nog steeds zorg is dat klager zich bewapent. Klager is hier thans bekend mee en ook op deze afdeling is de kamer begin van de maand beschadigd waarbij het erop lijkt dat klager de ijzeren hoek uit de muur heeft willen halen. Na de reparatie zijn er wederom vermoedens aangezien er stucpoeder op de grond van klagers kamer is aangetroffen. Klager is het hier niet mee eens en benoemt dat zijn kamer al kapot was. Dit lijkt niet te kloppen aangezien na de herstelwerkzaamheden van eerder deze maand de kamer is opgeknapt en schoongemaakt.

Vanaf 26 december 2020 vertoont klager steeds meer het eerder beschreven gedrag waarbij klager ondanks medicatie toch weer psychotisch en dreigend overkomt. Op 27 december 2020 neemt dit gedrag en de dreiging tot ontwrichting een dermate vorm aan waardoor wordt besloten om klager weer naar de high-care te brengen zodat de hoeveelheid prikkels minder wordt en zoals eerder ook de psychotische gedragingen weer afnemen. Er is wederom een artikel 8:9 Wvggz aangemaakt.

Het verblijf in de high-care lijkt klager goed te doen waarop wordt besloten dat hij op 29 december 2020 weer terug naar zijn kamer kan. Tot op heden verblijft hij nog steeds op zijn kamer middels een 9:9 lid 2 Wvggz.

Verweerders zijn van mening dat, gelet op de proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid, correct heeft gehandeld. Uit de voortgangsrapportages en de medische verklaring blijkt dat klager erg wisselend in gedrag is waarbij de psychotische gedragingen vaak op de voorgrond treden en klager angstig, argwanend, geagiteerd en dreigend overkomt. Daarnaast heeft klager geprobeerd zichzelf te bewapenen door het stucwerk van zijn kamer te slopen om zo de ijzeren hoeklijn los te trekken. Op dat moment is besloten om klager over te brengen naar de high-care in afwachting van de reparatie van zijn kamer en het verminderen van prikkels waardoor bij klager psychotisch gedrag op de voorgrond gaat treden. Op het moment dat het beter ging met klager en de kamer hersteld was is hij teruggebracht naar zijn kamer. De periode erna verliep wisselend waarbij klager uiteindelijk, ondanks medicatie, toch weer argwanend, dreigend en angstig gedrag vertoonde hetgeen psychotische decompensatie liet zien en waarbij wederom is gerommeld aan de stucmuur doordat er stucpoeder op de grond werd gevonden. Hierdoor is klager voor twee dagen weer naar de high-care geplaatst. Inmiddels lijkt het weer wat beter te gaan met klager waardoor hij op dit moment enkel nog een kamerprogramma heeft. Het kamerprogramma wordt per dag besproken waarbij wordt gekeken of klager meer vrijheden kan krijgen. Een minder ingrijpende beperking is op dit moment niet mogelijk. Overigens lijkt klager de beperkingen steeds te begrijpen en hiermee akkoord te gaan maar klaagt hij alsnog achteraf hierover waardoor is besloten om toch steeds een gemotiveerde beslissing op schrift te stellen.

De patiëntvertrouwenspersoon benoemt als voornaamste reden voor gegrondheid van de klachten in haar aanvulling dat zij van mening is dat een forensische titel aanvullend is ten opzichte van een zorgmachtiging. Verweerders delen deze visie niet.

Alle cliënten met een forensische titel binnen de instelling verblijven, op tbs met dwangverpleging na, op basis van een vrijwillige interne rechtspositie. Dit betekent dat voor hen enkel de artikelen 8:14, 8:15 en 9:9 Wvggz gelden. Met deze rechtspositie wordt ingestoken op een vrijwillige behandeling waarbij de cliënt enkel in geringe mate kan worden beperkt.

Wanneer de instelling van mening is dat een cliënt meer zorg nodig heeft en cliënt weigert hier aan mee te werken, bijvoorbeeld om geen medicatie te nemen of te verblijven in een separeerruimte, staat de instelling voor de keuze om de behandeling met cliënt te beëindigen óf om, wanneer van toepassing, een crisismaatregel of zorgmachtiging aan te vragen naast de huidige forensische titel. Aangezien het veelal onwenselijk is voor de cliënt om de behandeling te beëindigen en cliënt hier immers is geplaatst om behandeling te krijgen, wordt meestal gekozen voor de aanvraag van een crisismaatregel of zorgmachtiging.

Om deze crisismaatregel of zorgmachtiging opgelegd te krijgen dient, kort door de bocht genomen, de rechter een beslissing te nemen in deze aanvraag die door de officier van justitie wordt ingediend. In de praktijk is meermaals gebleken dat de rechter de visie heeft dat de zorgmachtiging of crisismaatregel een aanvulling is van de forensische titel. Strafrecht geldt immers boven civiel recht en dus is het voor rechters een logische redenering dat in casu de forensische titel leidend is en de zorgmachtiging aanvullend.

Dit resulteert tijdens zittingen, waarbij de crisismaatregel of zorgmachtiging wordt besproken, dat de rechter alles wat in de zorgmachtiging wordt aangevraagd maar tevens wordt gedekt door de forensische titel niet toewijst. Zo geeft de civiele rechter aan dat, wanneer wordt verzocht om het beperken van bezoek of communicatiemiddelen, zij dit niet toewijst aangezien op basis van artikel 9:9 Wvggz deze mogelijkheid al beschikbaar is doordat de cliënt een forensische titel heeft. Dit geldt eveneens voor het beperken van de bewegingsvrijheid of het fouilleren van cliënt bij een vermoeden van verboden voorwerpen.

Voor de instelling betekent dit dat wanneer een forensische cliënt met een zorgmachtiging waarbij insluiten is opgenomen dat, bij een kamerprogramma de cliënt op basis van artikel 9:9 lid 2 Wvggz wordt beperkt en dat, wanneer separatie nodig is, dit op basis van artikel 8:9 Wvggz gemotiveerd op schrift moet komen. Zij is thans gebonden aan het oordeel van de rechter en zal dus deze redernatie moeten volgen.

Verweerders zijn aldus van mening dat zij op basis van de juiste wetgeving de gemotiveerde beslissingen heeft genomen en dat de klachten ongegrond dienen te worden verklaard.

5. Bevoegdheid klachtencommissie

Klager is TBS met voorwaarden opgelegd. Hij verblijft in De Woenselse Poort op grond van artikel 38 van het wetboek van Strafrecht. Dit betreft een interne vrijwillige rechtspositie. Klager heeft op 4 december 2020 een crisismaatregel op basis van de Wvggz gekregen, welke is voortgezet voor de periode van 9 december tot en met 30 december 2020. Op 22 december 2020 is een zorgmachtiging op grond van de Wvggz aangevraagd. De beslissingen vanaf 4 december 2020 om klager te beperken in zijn recht op bewegingsvrijheid door middel van een kamerprogramma en plaatsing in de high vare ruimte, behoren tot de in artikel 10:3 Wvggz genoemde verplichtingen en beslissingen op grond waarvan een patiënt een klacht kan indienen. Het klachtrecht op grond van de Wvggz is derhalve van toepassing op de klacht die klager naar voren brengt.

De klachtencommissie voldoet voor wat betreft haar samenstelling aan artikel 10:2 lid 2 en lid 3 van de Wvggz.

De klachtencommissie is bevoegd om de klacht te beoordelen.

6. Beoordeling

Door klager is in de toelichting op het klaagschrift naar voren gebracht dat voor de plaatsing van klager in High Care een beslissing op grond van artikel 8:9 Wvggz werd genomen, terwijl voor het opleggen van een kamerprogramma een beslissing op grond van artikel 9:9 lid 2 Wvggz werd genomen. In de ogen van klager moeten zowel de plaatsing in High Care, als het opleggen van het kamerprogramma aangemerkt worden als een onderdeel van de behandeling van klager. De beide interventies zijn ook in de behandelovereenkomst opgenomen als behandeldoel. Klager is van mening dat de beslissing over het kamerprogramma eveneens als een beslissing op grond van artikel 8:9 Wvggz had moeten worden genomen.

Hoewel dat niet met zoveel woorden in de toelichting op het klaagschrift wordt gesteld, begrijpt de klachtencommissie uit dit standpunt van klager ten aanzien van de beslissing om klager een kamerprogramma op te leggen, dat de klacht van klager reeds gegrond zou moeten worden verklaard omdat een onjuiste juridische titel zou zijn gebruikt om klager te beperken in zijn bewegingsvrijheid door hem klager een kamerprogramma op te leggen.

De klachtencommissie wil in het licht van deze opvatting van klager in de eerste plaats ingaan op de rechtspositie van klager gedurende zijn verblijf in de instelling.

Klager is TBS met voorwaarden opgelegd. Klager is daardoor een forensisch patiënt in de zin van artikel 1.1 Wet forensische zorg. Klager verbleef, totdat hem een crisismaatregel werd opgelegd, op basis van instemming in GGzE. De behandeling van de psychische stoornis van klager geschiedde tot dan toe op vrijwillige basis. Kennelijk was de zorgverantwoordelijke van klager op 4 december 2020 van oordeel dat aan klager verplichte zorg moest worden verleend. Op die datum werd een crisismaatregel opgelegd. Vervolgens werd door de Rechtbank Oost Brabant op 9 december 2020 een Machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel verleend. De machtiging gold tot en met 30 december 2020. Voor 30 december 2020 werd voor klager een zorgmachtiging aangevraagd. De Rechtbank Oost Brabant heeft op 19 januari 2021 de zorgmachtiging verleend. De zorgmachtiging geldt tot en met 19 juli 2021.

In de Integrale artikelsgewijze toelichting Wet Verplichte ggz wordt in de toelichting op artikel 9:1 Wvvgz, op pagina 135/136 het volgende vermeld.

“De behandeling van de psychische stoornis van deze personen (de personen als bedoeld in artikel 9:2 lid 2. Klacie) geschiedt op vrijwillige basis. Indien voor hen verplichte zorg noodzakelijk is, dan zal daarvoor een zorgmachtiging moeten worden aangevraagd, dan wel in spoedeisende gevallen een crisismaatregel moeten worden aangevraagd.” Even verderop wordt vermeld; “Voor forensische patiënten die met een zorgmachtiging in een accommodatie zijn opgenomen geldt dat hun rechtspositie wordt bepaald door die zorgmachtiging.”

De klachtencommissie kan deze toelichting niet anders verstaan dan dat de rechtspositie van klager vanaf het moment waarop voor hem de crisismaatregel was getroffen, werd bepaald door de regels in de Wvvgz die gelden voor de zorgmachtiging. De klachtencommissie kan op grond van deze artikelsgewijze toelichting niet meegaan in de opvatting dat voor klager, nadat voor hem een crisismaatregel was getroffen, artikel 9:1 lid 2 nog van toepassing was. Dat heeft dan tot gevolg dat de artikel 9:9 Wvvgz ook niet voor klager van toepassing was.

De klachtencommissie is dan ook van oordeel dat de beslissingen over de beperking van de vrijheid van klager op grond van artikel 8:9 Wvvgz hadden moeten worden genomen.

De klachtencommissie acht de klacht van klager, voor zover die zich richt op de beslissingen om hem te beperken in zijn bewegingsvrijheid op grond van artikel 9:9 Wvvgz, om die reden dan ook gegrond.

Op dit punt wil de klachtencommissie het volgende opmerken. Het ontgaat de klachtencommissie waarom binnen De Woenselse Poort bij patiënten die daar aanvankelijk met TBS voorwaarden verbleven, maar voor wie later een crisismaatregel, een machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel of een zorgmachtiging is verleend, bij de beperking van (het recht op) bewegingsvrijheid, een onderscheid wordt gemaakt tussen de beperking van dat recht op grond van het verlenen van verplichte zorg en het opleggen van een beheersmaatregel. De crisismaatregel, de machtiging tot het verlengen van de crisismaatregel en de zorgmachtiging bieden, mits daarin is opgenomen dat vrijheidsbeperking als verplichte zorg kan worden verleend, voldoende ruimte om over te gaan tot een beperking van de bewegingsvrijheid als een beheersmaatregel. Immers, verplichte zorg kan ook bestaan uit bescherming en beveiliging.

De klacht van klager richt zich ook op de beslissingen om hem in te sluiten.

De klachtencommissie heeft in de aan haar overgelegde stukken twee formulieren inzake een beslissing om verplichte zorg te verlenen aangetroffen. Een formulier is gedateerd 7 december 2020 en het andere formulier is gedateerd 27 december 2020.

De beslissingen om aan klager verplichte zorg te verlenen moeten voldoen aan het bepaalde in artikel 8:9 Wvvgz.

De klachtencommissie zal toetsen of deze beslissingen voldoen aan hetgeen in dit artikel is voorgescreven.

De beslissing van 7 december 2020.

Op 7 december 2020 was de crisismaatregel die voor klager was getroffen van kracht. In de beschikking voor de crisismaatregel is opgenomen dat insluiten als verplichte zorg kan worden verleend.

In lid 1 van artikel 8:9 Wvvgz is vastgelegd dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt dan nadat hij:

- a. Zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene. De klachtencommissie heeft vast kunnen stellen dat verweerder zich op 4 december 2020, door klager te onderzoeken, op de hoogte heeft gesteld van de gezondheidstoestand van klager.
- b. Met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, Uit de overgelegde stukken blijkt dat verweerder op 4 december 2020 met klager zijn voor-nemen om hem verplichte zorg te verlenen heeft gesproken.
- c. Voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur,

De zorgverantwoordelijke XXXX is geen psychiater. Volgens het BIG-register is hij gezondheidspsy-choloog. De klachtencommissie heeft niet kunnen vaststellen dat de zorgverantwoordelijke vooraf-gaande aan de voorgenomen beslissing om verplichte zorg aan klager te verlenen daarover overeen-stemming heeft bereikt met de Geneesheer-directeur. Evenmin blijkt dat door de zorgverantwoor-delijke, als zijnde niet psychiater overleg heeft plaats gevonden met de afdelingspsychiater conform de werkwijze die GGzE intern hanteert.

De Klachtencommissie stelt vast dat bij het nemen van de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen niet voldaan is aan artikel 8:9 lid 1 Wvvgz. Deze constatering moet al leiden tot het oor-deel dat de klacht gegrond moet worden verklaard.

In het tweede lid van artikel 8:9 Wvvgz wordt voorgeschreven dat de zorgverantwoordelijke een be-slissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van de crisismaatregel, de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging op schrift stelt en de beslissing voorziet van een schriftelijke motivering.

Aan de klachtencommissie is een formulier “beslissing verlenen verplichte zorg (art. 8:9)” overge-legd. Uit dit formulier blijkt dat verweerder zijn beslissing uitvoerig heeft gemotiveerd. Het formu-lier is in ieder geval op 7 december 2020 aan klager door de geneesheer-directeur aan klager toege-zonden.

De klachtencommissie stelt vast dat is voldaan aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 2 Wvvgz.

De klachtencommissie zal nu nagaan of voldaan is aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 4 Wvvgz. Dit artikel luidt:” Indien verplichte zorg anders dan strekkende tot opname in een accommodatie, op grond van een crisismaatregel, een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorg-machtiging wordt toegepast, legt de zorgverantwoordelijke, onverminderd het bepaalde in artikel 1:5, na overleg met de vertegenwoordiger, schriftelijk vast in het dossier, bedoeld in artikel 8:4, met vermelding van datum en tijdstip, of:

- a. betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is, en
- b. er acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.”

De klachtencommissie is er tot nu toe vanuit gegaan dat door het invullen van het formulier “beslis-sing verlenen van verplichte zorg (art.8:9)” en door het overleggen van de op de beslissing betrek-king hebbende rapportage voldaan werd aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 4 Wvvgz.

Onlangs is een uitspraak van de Hoge Raad gepubliceerd (Uitspraak van 18 december 2020) (ECLI:NL:HR:2020:2096) waarin wordt ingegaan op de betekenis van artikel 8:9 lid 4 Wvvgz. Deze uitspraak heeft ook gevolgen voor de beoordeling door de klachtencommissie van beslissingen om verplichte zorg te verlenen. De datum waarop deze uitspraak van de Hoge Raad werd gepubliceerd is, was 21 december 2020. Dat betekent dat bij beslissingen die voor deze datum werden genomen nog geen rekening kon worden gehouden met de visie van de Hoge Raad op de strekking van artikel 8:9 lid 4 Wvvgz. Hoewel de beslissing op 7 december 2020 werd genomen, zal de klachtencommissie

hier wel aangeven wat de gevolgen van deze uitspraak zouden zijn geweest voor de beoordeling door de klachtencommissie van deze beslissing om verplichte zorg te verlenen.

Door verweerder is aangegeven dat de uitspraak van de Hoge Raad hem nog niet bekend was. Hij meende, evenals de klachtencommissie, dat volstaan kon worden met het zorgvuldig invullen van het formulier “beslissing verlenen verplichte zorg (8:9 Wvggz)” en het overleggen van (delen van de) voor de beslissing relevante rapportage.

Verweerder wijst er ook op dat in het formulier geen verwijzing naar artikel 8:9 lid 4 Wvggz is opgenomen om behandelaars attent te maken op het voorschrift van artikel 8:9 lid 4 Wvggz. Dit wordt inderdaad niet op het formulier vermeld. Daarbij wil de klachtencommissie ook opmerken dat het formulier zoals dat in GGzE wordt gebruikt overeenkomt met het model dat door het ministerie van VWS en GGZ Nederland is overeengekomen.

Het is in de ogen van de klachtencommissie volkomen begrijpelijk dat verweerder bij het nemen van de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen nog geen rekening heeft kunnen houden met deze uitspraak van de Hoge Raad, omdat deze uitspraak nadat de beslissing van 7 december 2020 om klager verplichte zorg te verlenen werd gepubliceerd.

De Hoge Raad heeft in zijn uitspraak van 18 december 2020 (ECLI:NL:HR:2020:2096) aangegeven dat artikel 8:9 lid 4 Wvggz niet uitsluitend een registratieplicht behelst. Dat betekent dat de klachtencommissie niet kan volstaan met het nagaan of verweerder in het dossier van klager heeft vastgelegd, onder vermelding van datum en tijdstip, of klager tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat is, en verweerder heeft vermeld of acuut levensgevaar dreigt voor klager, dan wel of er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, of een kans op ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teeloorgang van klager, of een kans voor klager om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is, maar ook of verweerder dat inhoudelijk heeft beoordeeld.

De uitspraak van de Hoge Raad was naar aanleiding van een casus waarin werd besloten om depotmedicatie toe te dienen. Ten aanzien van de beoordeling van het begrip wilsbekwaamheid geeft de Hoge Raad aan dat “Als daarmee is bedoeld dat betrokkene op dat moment (het moment waarop de beslissing werd genomen om verplichte zorg te verlenen. Klacie) in staat was tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, was slechts plaats voor verplichte toediening van depotmedicatie indien er een acuut levensgevaar dreigde voor betrokkene, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar was.”

De klachtencommissie zal in de eerste plaats na moeten gaan of verweerder heeft onderzocht of klager, bij het nemen van de beslissing om verplichte zorg te verlenen aan klager, al dan niet tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat was. De klachtencommissie heeft in de overgelegde rapportage geen beoordeling aangetroffen of klager al dan niet in staat was tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van de beslissing om hem verplichte zorg te verlenen.

In het licht van de uitspraak van de Hoge Raad is een dergelijke beoordeling van vitaal belang in de besluitvorming om verplichte zorg te mogen verlenen. Het ontbreken van een dergelijke beoordeling maakt al dat de klacht gegrond moet worden verklaard.

Er van uit gaande dat verweerder van oordeel was dat klager tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van de beoogde verplichte zorg in staat was, dan zou verweerder vervolgens hebben moeten beoordelen of er bij klager sprake was van een acuut dreigend levensgevaar voor klager, dan wel of er een aanzienlijk risico voor anderen was, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar was. De klachtencommissie heeft in de overgelegde rapportage geen beoordeling in de hiervoor aangegeven zin aangetroffen. In het licht van de uitspraak van de Hoge Raad is een dergelijke beoordeling eveneens van vitaal belang in de besluitvorming om verplichte zorg te mogen verlenen. Ook het ontbreken van deze beoordeling maakt dat de klacht over de beslissing van 7 december 2020 om klager verplichte zorg te verlenen gegrond zou moeten worden verklaard, indien de uitspraak op 7 december 2020 bekend zou zijn geweest.

De beslissing van 27 december 2020

Op 27 december 2020 was de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel die voor klager was getroffen van kracht. In de beschikking voor de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel is opgenomen dat insluiten als verplichte zorg kan worden verleend.

In lid 1 van artikel 8:9 Wvggz is vastgelegd dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene.

De klachtencommissie heeft vast kunnen stellen dat klager op 27 december 2020, door de dienstdoende arts J. Maes. J. Maes was echter niet de zorgverantwoordelijke van klager. En in de ogen van de klachtencommissie kan een dienstdoende arts-assistent ook niet optreden als plaatsvervangend zorgverantwoordelijke buiten kantooruren. Een dergelijke beslissing kan alleen genomen worden door een psychiater, klinisch psycholoog, klinisch neuropsycholoog, specialist ouderengeneeskunde, arts die als verslavingsarts is ingeschreven in het door het College Geneeskundig Specialisten van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst ingestelde profielregister verslavingsgeneeskunde, gezondheidszorgpsycholoog, klinisch geriater en verpleegkundig specialist geestelijke gezondheid. Verwacht had mogen worden dat de dienstdoende arts de beslissing had overgelaten aan de psychiater-achterwacht.

De klachtencommissie kan niet anders dan vaststellen dat niet is voldaan aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 1 onder a Wvggz.

- b. Met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd,
Uit de overgelegde stukken blijkt dat de dienstdoende arts op 27 december 2020 met klager zijn voornemen om hem verplichte zorg te verlenen heeft besproken.
- c. Voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de Geneesheer-directeur

In de brief van de geneesheer-directeur van 27 december 2020 wordt vermeld dat de zorgverantwoordelijke XXXX de beslissing zou hebben genomen om klager verplichte zorg te verlenen. Nergens blijkt echter uit dat XXXX op 27 december 2020 betrokken was bij de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen. Maar zelfs als dat wel het geval zou zijn geweest dan blijft de eerdere vaststelling van de klachtencommissie dat XXXX geen psychiater is. Volgens het BIG-register is hij gezondheidspsycholoog. De klachtencommissie heeft niet kunnen vaststellen dat de zorgverantwoordelijke voorafgaande aan de voorgenomen beslissing om verplichte zorg aan klager te verlenen daarover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur. De klachtencommissie kan wederom niet anders dan vaststellen dat niet is voldaan aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 1 onder c Wvggz.

Hier wil de klachtencommissie opmerken dat dit had kunnen worden voorkomen wanneer de dienstdoende arts de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen had overgelaten aan de psychiater-achterwacht.

De Klachtencommissie stelt vast dat bij het nemen van de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen op een tweetal punten niet voldaan is aan artikel 8:9 lid 1 Wvggz. Deze constatering moet al leiden tot het oordeel dat de klacht gegrond moet worden verklaard.

In het tweede lid van artikel 8:9 Wvggz wordt voorgeschreven dat de zorgverantwoordelijke een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van de crisismaatregel, de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging op schrift stelt en de beslissing voorziet van een schriftelijke motivering.

Aan de klachtencommissie is een formulier “beslissing verlenen verplichte zorg (art. 8:9)” overgelegd. Uit dit formulier blijkt dat verweerder zijn beslissing uitvoerig heeft gemotiveerd. Het formulier is in ieder geval op 27 december 2020 aan klager door de geneesheer-directeur aan klager toegezonden.

De klachtencommissie stelt vast dat is voldaan aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 2 Wvggz.

De klachtencommissie zal nu nagaan of voldaan is aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 4 Wvggz.

Dit artikel luidt;” Indien verplichte zorg anders dan strekkende tot opname in een accommodatie, op grond van een crisismaatregel, een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging wordt toegepast, legt de zorgverantwoordelijke, onverminderd het bepaalde in artikel 1:5, na overleg met de vertegenwoordiger, schriftelijk vast in het dossier, bedoeld in artikel 8:4, met vermelding van datum en tijdstip, of:

- a. betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is, en
- b. er acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.”

De klachtencommissie is er tot nu toe vanuit gegaan dat door het invullen van het formulier “beslissing verlenen van verplichte zorg (art.8:9)” en door het overleggen van de op de beslissing betrekking hebbende rapportage voldaan werd aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 4 Wvvgz.

Op 21 december 2020 is een uitspraak van de Hoge Raad gepubliceerd (Uitspraak van 18 december 2020 (ECLI:NL:HR:2020:2096) waarin wordt ingegaan op de betekenis van artikel 8:9 lid 4 Wvvgz. Deze uitspraak heeft ook gevolgen voor de beoordeling door de klachtencommissie van beslissingen om verplichte zorg te verlenen, die na 21 december 2020 werden genomen.

Door verweerder is aangegeven dat de uitspraak van de Hoge Raad hem niet bekend was. Hij meende, evenals de klachtencommissie totdat de uitspraak van de Hoge Raad haar bekend werd, dat volstaan kon worden met het zorgvuldig invullen van het formulier “beslissing verlenen verplichte zorg (8:9 Wvvgz)” en het overleggen van (delen van de) voor de beslissing relevante rapportage.

Het is in de ogen van de klachtencommissie, gezien de korte tijd waarin de uitspraak van de Hoge Raad bekend is, begrijpelijk dat verweerder bij het nemen van de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen nog geen rekening heeft kunnen houden met deze uitspraak van de Hoge Raad. Niettemin moet de klachtencommissie daar bij haar beoordeling van deze klacht acht op slaan.

De Hoge Raad heeft in zijn uitspraak van 18 december 2020 (ECLI:NL:HR:2020:2096) aangegeven dat artikel 8:9 lid 4 Wvvgz niet uitsluitend een registratieplicht behelst. Dat betekent dat de klachtencommissie niet kan volstaan met het nagaan of verweerder in het dossier van klager heeft vastgelegd, onder vermelding van datum en tijdstip, of klager tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat is, en verweerder heeft vermeld of acuut levensgevaar dreigt voor klager, dan wel of er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, of een kans op ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang van klager, of een kans voor klager om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is, maar ook of verweerder dat inhoudelijk heeft beoordeeld.

De uitspraak van de Hoge Raad was naar aanleiding van een casus waarin werd besloten om depotmedicatie toe te dienen. Ten aanzien van de beoordeling van het begrip wilsbekwaamheid geeft de Hoge Raad aan dat “Als daarmee is bedoeld dat betrokkene op dat moment (het moment waarop de beslissing werd genomen om verplichte zorg te verlenen. Klacie) in staat was tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, was slechts plaats voor verplichte toediening van depotmedicatie indien er een acuut levensgevaar dreigde voor betrokkene, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar was.”

De klachtencommissie zal in de eerste plaats na moeten gaan of verweerder heeft onderzocht of klager, bij het nemen van de beslissing om verplichte zorg te verlenen aan klager, al dan niet tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat was. De klachtencommissie heeft in de overgelegde rapportage geen beoordeling aangetroffen of klager al dan niet in staat was tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van de beslissing om hem verplichte zorg te verlenen. In het licht van de uitspraak van de Hoge Raad is een dergelijke beoordeling van vitaal belang in de besluitvorming om verplichte zorg te mogen verlenen. Het ontbreken van een dergelijke beoordeling maakt al dat de klacht gegrond moet worden verklaard.

Er van uit gaande dat verweerder van oordeel was dat klager tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van de beoogde verplichte zorg in staat was, dan zou verweerder vervolgens hebben moeten beoordelen of er bij klager sprake was van een acuut dreigend levensgevaar dreigt voor klager, dan wel of er een aanzienlijk risico voor anderen was, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar was. De klachtencommissie heeft in de overgelegde rapportage geen beoordeling in de hier voor aangegeven zin aangetroffen. In het licht van de uitspraak van de Hoge Raad is een dergelijke beoordeling eveneens van vitaal belang in de besluitvorming om verplichte zorg te mogen verlenen. Ook het ontbreken van deze beoordeling maakt dat de klacht over de beslissing van 27 december 2020 om klager verplichte zorg te verlenen gegrond moet worden verklaard.

7. Uitspraak

De klachtencommissie voornoemd, verklaart de klacht van de heer XXXX over de

- de 9:9 Wvvgz beslissingen van 14 december en 29 december 2020; gegrond, en;
- de beslissingen van 7 december en 27 december 2020 ten aanzien van de uitvoering van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 lid 2 Wvvgz; **gegrond**.

Schadevergoeding.

Klager heeft verzocht om een schadevergoeding, maar de klachtencommissie heeft dit verzoek aangehouden en om een nadere onderbouwing verzocht, waarna verweerder de kans krijgt om hierop te reageren.

Aldus gedaan te Eindhoven op 4 februari 2021 door de klachtencommissie van de Stichting GGzE te Eindhoven, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater, en mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.